

Uønsket i København

Vi kan ikke bare acceptere, at udenlandske hjemløse får lov at ligge på gaden i København og dø. Det mener en gadeplansmedarbejder, som i to år har haft tæt kontakt med L, en psykisk syg, gadehjemløs svensker. Han er *persona non grata* i Københavns Kommune, men vil ikke hjem til sin lejlighed og pension i Sverige. Så sandsynligvis ender han med at dø på gaden.

Af Tina Juul Rasmussen

- Det er helt sikkert kun er et spørgsmål om tid, før L dør på gaden, hvis der ikke sker noget. Han er psykisk syg og kender derfor ikke konsekvensen af de valg, han træffer. Men nu har han siddet i fire år og frosset røven af på Strøget i København. Det synes jeg, er et kraftigt signal at sende, og det burde kommunen tage alvorligt.

Så hårdt trækker Bo-Lennart Heide-Jochimsen linjerne op i sagen om L, en psykisk syg svensker, som har boet på gaden i det centrale København de seneste fire-fem år.

Bo-Lennart Heide-Jochimsen er pædagog og opsøgende gadeplansmedarbejder i Projekt Udenfors Posefolksprojekt og har haft næsten daglig kontakt med L gennem de sidste par år. Han er både rystet og vred.

- Jeg tror, at alle, som arbejder med hjemløse i byen, kender L. Han kan ikke passe på sig selv, han sover i vandpytter, har ikke nok tøj på og er ikke stærk nok til at leve på gaden. Han kan sidde og ryste af kulde på en bænk, og når jeg så kigger ned ad ham, opdager jeg, at han ikke har strømper på. Og alle vil gerne hjælpe ham, men ingen gør noget. Vi har haft mange møder med kommunen, som siger, at de ikke kan gøre andet end at tilbyde ham en billet hjem. Men jeg mener, at vi som kommune, region og land er etisk og menneskeligt forpligtet til at gøre noget for de udenlandske hjemløse. Jeg mener ikke, vi bare kan acceptere, at de får lov at ligge på gaden og dø, siger Bo-Lennart Heide-Jochimsen, som dog tilføjer, at Københavns Kommunes gadeplansindsats sammen med Natcafé på Sundholm den seneste måned (december/januar, red.) har tilbudt L at overnatte her.

Tilgodeser kommunens tarv

Men sandsynligvis må borgerne i København indstille sig på fortsat at gå forbi L på Strøget eller Rådhuspladsen, så længe han er i live.

For problemet med 54-årige L – og for den sags skyld alle andre udenlandske hjemløse i Danmark – er, at hverken stat, region eller kommune er lovmæssigt forpligtet til at hjælpe dem. Og derfor vil kommunen (i Ls tilfælde København, red.) hverken huse L eller betale for, at han kan blive her. Men det er L imidlertid fløjtende ligeglad med. Hver gang kommunen giver ham en enkeltbillet hjem til Sverige, sidder han igen på Strøget få dage senere.

- På et tidspunkt holdt vi et møde 11 mand høj: De svenske myndigheder og socialrådgivere, danske socialarbejdere, Københavns Kommune og den svenske kirke. Og uanset hvad L blev spurgt om, svarede han: ”Jeg vil gerne bo i København”. De svenske myndigheder er indstillet på at hjælpe ham og synes, de har et flot tilbud med både bolig og pension. Men problemet er, at L vil være her, så derfor passer tilbuddet ikke til ham. Hvis man kunne lave en ordning, så nogle af de penge, han får i Sverige, kunne overføres hertil og betale for udgifterne til hans ophold i København, ville kommunen måske være indstillet på at hjælpe ham. Men det hele handler om økonomi og paragraffer, så det bliver ikke Ls tarv, men kommunens tarv, man tager hensyn til. Og han er jo ikke den eneste svensker, som render rundt i København uden at få hjælp, konstaterer Bo-Lennart Heide-Jochimsen og tilføjer:

- Måske kan man godt sige, at det er Ls frie valg at leve på gaden i København, når han nu har en lejlighed i Sverige. Men jeg vil argumentere for, at som psykisk syg har du ikke et frit valg på

samme måde, som når du eller jeg vælger at tage på charterferie til Ibiza eller noget lignende, fordi en psykisk syg ikke tænker rationelt som os andre. Og jeg mener, at vi som samfund etisk og menneskeligt er forpligtet til at hjælpe mennesker, som ligger og dør på gaderne i København. Derfor har jeg valgt at fortælle om Ls situation, selvom det sætter mig i et etisk dilemma, fordi jeg mener, at det går meget tæt på et menneske, som i forvejen er sårbar og måske gør hans situation værre.

****case****

Historien om L

De få ting, han ejer, har han med sig overalt hvor han går. For i omkring fem år har L boet i en butiksport på Strøget i København, selv om han har en lejlighed i Sverige.

Af Tina Juul Rasmussen

Han sidder på Strøget eller på Rådhuspladsen, omgivet af sine få ejendele. Om natten sover han på et koldt marmorgulv i porten til en butik eller finder læ i den sorte HT-terminal på Rådhuspladsen. L er 54 år. Han er født i Sverige og har levet det meste af sit liv der, indtil han for fire-fem år siden slog sig ned på gaden i København, hvor især området omkring Rådhuspladsen har en stor tiltrækningskraft på ham. L færdes blandt de andre gadehjemløse i København og kalder dem for 'sine venner'. L er psykisk syg og hører stemmer, som han taler med, når han tror, at ingen ser eller hører det. Han har svært ved at passe på sig selv. Han har ofte ikke nok tøj på, når det er koldt, og hans ejendele forsvinder eller bliver tit stjålet fra ham.

Alle mennesker er specielle

L er vokset op hos sin mor i Sverige. Indtil hun døde i 1999 boede de i et hus ude i skoven i en lille kommune et par timers kørsel nord for Göteborg. I Sverige har L en 'diagnose' som "mindre begavet/retarderet". Lederen af Projekt Udenfor, psykiater Preben Brandt vurderer imidlertid ikke, at L er retarderet, men blot 'speciel'. Det er L glad. Han vil gerne være speciel, fordi han mener, at alle mennesker er specielle.

Efter morens død fik L en lejlighed, blev tilkendt pension og blev sendt i aktivering. Det brød han sig ikke om, og han syntes, at de andre i det lille samfund, han boede i, kiggede mærkeligt på ham. Derfor rejste L videre til Göteborg, hvor han boede på en bænk. Ingen ved hvorfor, men en dag besluttede L at krydse Øresund og tage til København. Ingen ved præcist hvornår, han kom til København, men et bud er 2001-2002.

Og her har L været siden, dog med små afstikkere hjem til Sverige. Han sover altid udendørs, uanset vind og vejr. Han er ikke glad for steder med mange mennesker, støj og uro. Men modsat mange andre posefolk er han ikke bange for andre mennesker, gemmer sig ikke og vil gerne tale med folk omkring ham. Det betyder meget for ham at have venner.

Gemmer penge i strømperne

L rejser jævnligt til Sverige for at hæve af sin pension. Pengene kan han finde på at gemme i sin strømpe og siger så til de andre på gaden: "Se, jeg har 3.000 kroner i min strømpe, men I må ikke sige det til nogen". Ofte går der ikke længe, før pengene er forsvundet. Fordi L sover i det offentlige rum, bliver han ofte overfaldet, enten af andre hjemløse eller af tilfældige forbipasserende.

Da L kom til København, hverken røg eller drak han. Nu må han starte dagen med flere øl for at få hænderne til at holde med at ryste, og han kæderyger cigaretter – en adfærd, L tilsyneladende har adopteret fra den gruppe af hjemløse, han hænger ud sammen med på gaden.

L har en udtalt retfærdighedssans og vil gerne *please* folk omkring sig. Selv når han sidder blåfrossen på en bænk uden strømper på og buler i panden efter det seneste overfald, siger han, at det går ”mycket bra”. Kommer kommunens folk og spørger, om ikke han gerne vil hjem til Sverige, siger han ”ja”, for så ved han, at de går igen.

Kommunen smed ham på gaden

Sidste vinter var Projekt Udenfor bekymret for, om L ville overleve vinteren på gaden og skaffede ham et værelse uden om kommunen ind i et bofællesskab for psykisk syge hjemløse, hvor de betalte for hans værelse. Hver aften gik en af projektets gadeplansmedarbejdere ud og fandt L et sted i byen, fulgte ham hjem til værelset og fik han i seng for at være sikke på, at han ikke valgte at overnatte udendørs.

L var glad for værelset og fungerede bedre her, end da han boede på gaden. Men da lederen af bofællesskabet skrev til kommunen for at gøre Ls ophold formelt og få ham registreret som borger i byen, kom reaktionen prompte. L blev smidt ud af bofællesskabet – retur til gaden.

Og L vil hellere bo på gaden i København end i sin lejlighed i Sverige. Han har ingen familie eller netværk der. Han har flere gange fået en enkeltbillet hjem til Sverige af Københavns Kommune, senest i julen 2007, men hver gang finder han selv vej tilbage til København. På et tidspunkt fik byens herberger forbud mod at lukke L ind om natten for at på den måde at presse ham til at rejse hjem.

Men L er her stadig.

L er anonym, men redaktionen er bekendt med hans identitet. Artiklen bygger på oplysninger fra opsøgende gadeplansmedarbejder i Projekt Udenfors Posefolksprojekt, Bo-Lennart Heide-Jochimsen, som har haft næsten daglig kontakt med L gennem de sidste to år.

****Asser Skudes møde med L****

Modige L

Asser Skude er præst i Kapernaumskirken på Nørrebro. I 2007 havde han orlov for at skrive om hjemløse i København. Han opholdt sig blandt andet på gaden sammen med L.

Af Asser Skude

Da jeg kom hen til L for at sætte mig ved ham, havde han tisset i sine bukser. Heldigvis fik han en sovepose af en anden hjemløs til at varme sig på – og soveposen dækkede også Ls gennemtissede bukser.

L er 54 år og fra Sverige. Med L oplevede det vildeste jeg i mit liv har prøvet mht. at overskride grænser af skam og stolthed, ære. Jeg sad sammen med L på Strøget. Lige der hvor det munder ud i Rådhuspladsen. Jeg havde min sovepose med. Jeg blev forvekslet af forbipasserende som hjemløs. Jeg så folks blikke. Og bilder mig selv ind, at jeg så og følte de tanker, de gjorde sig om mig. Og jeg tog mig selv i at være en kujon. Bange for at blive forvekslet med de hjemløse, som jeg ellers så godt kan lide. Jeg sad sammen med L, som er en af Danmarks mest forhultede hjemløse - og også

en af de sødeste af slagsen. L fortalte, at det var rarere at være hjemløs i Danmark. At folk er venligere her. Det var med mit hjerte.

Mange gange mens jeg sad sammen med L, slog det mig, at L var en utrolig modig mand.

Udadvendt og uden nogen skam i livet at turde sidde/ligge på det smalleste sted på Strøget – og 'hygge sig' med mad, som folk gav ham. Jeg er overbevist om, at L havde det meget bedre der, end alene i en lejlighed, foran et TV.

Jeg ville personligt hverken turde eller bryde mig om at sidde der, dag ud og dag ind, i al slags vejr. Uden facade, uden skam, uden privatliv - der, hvor folk går forbi. Nogle er meget venlige, nogle er det ikke. Jeg ved, at L tidligere i efteråret var blevet overfaldet af nogle smarte, unge fyre, der fik lyst til at sparke og slå ham. Og de forbipasserende på Strøget havde ladet stå til. En havde dog efterfølgende spurgt L, om han var ok. Og L havde svaret: "Jeg er meget stærk".